

Jaarverslag 2020

De Samenwerkende Aquarium- en Terrarium Organisaties is het collectief van gespecialiseerde aquarium- en terrariumverenigingen. Zij brengt haar leden vijfmaal per jaar bijeen om op structurele en ad-hoc basis gezelschapsdier-gerelateerde zaken te bespreken en het contact tussen verenigingen te bevorderen.

Doelstellingen

De SATO heeft tot doel:

- Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van haar leden.
- Het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van koudbloedige en ongewervelde gezelschapsdieren.

De achterliggende gedachte van deze doelstellingen is het bevorderen van een toekomstbestendige private houderij van koudbloedige en ongewervelde gezelschapsdieren in de meest brede zin:

- Alle koudbloedige en ongewervelde dieren mogen particulier gehouden worden als dit mogelijk is op een veilige en diervriendelijke manier.
- Het welzijn van koudbloedige en ongewervelde dieren is gewaarborgd.
- Het aantal houders van koudbloedige en ongewervelde dieren dat lid is van één of meer bij de SATO aangesloten leden is substantieel. Dit, om het kennisniveau omtrent de diervriendelijke houderij van koudbloedige en ongewervelde dieren op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.
- De publieke interesse in koudbloedige en ongewervelde dieren is substantieel, zodat ook toekomstige generaties gebiologeerd raken in de wondere wereld van de natuur in het algemeen en vissen en herpeten in het bijzonder.

De SATO beoogt haar doelstellingen op diverse manieren te bereiken. Middels een toegankelijk forum voorzien wij daartoe in verschillende aspecten, waaronder:

- Inhoudelijke samenwerking en dialoog door en met de aangesloten leden. De leden, allen niet-winstgerichte verenigingen voor (koudbloedige) gezelschapsdierhouders, komen hiertoe vijfmaal per jaar bijeen.
- Maatschappelijke positionering als op kennisontwikkeling en kennisdeling gerichte verenigingen die natuurbehoud in situ en ex situ, alsook het positief gedefinieerd dierwelzijn als essentie zien.
- Deelname aan overlegstructuren met de overheid, NGOs, Platform Verantwoord Huisdierenbezit, Raad voor Dieraangelegenheden, etc.
- Ontwikkeling, toetsing en uitrol van door de leden ontwikkelde projecten, welke bij aansluiting met bovengenoemde belangen nader worden uitgewerkt.
- Initiatieven tot wetenschappelijk onderzoek aanreiken aan onder meer universitaire veterinaire studenten.

Bestuurssamenstelling

In 2020 was de bestuurssamenstelling als volgt:

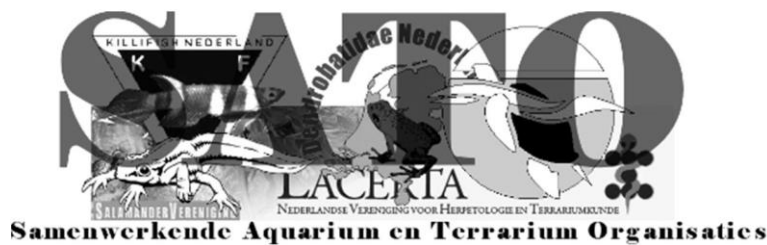
Voorzitter: F. Visser (Floris), Nederlands-Belgische Schildpaddenvereniging.

Aftredend/herkiesbaar per ALV 2023

Penningmeester: A. van Woerkom (Anton), Europese Slangenvereniging.

Aftredend per ALV 2021, niet herkiesbaar.

Secretaris: S. Bauer (Sander), Dendrobatidae Nederland.

Jaarverslag 2020

Aftredend/herkiesbaar per ALV 2022

Het doorlopend archief bleef in 2020 ondergebracht bij W. Wilhelm.

Accenten

De SATO heeft een klein werkbudget en besteedt deze middelen niet aan publiekscampagnes. Binnen haar overlegplatform worden primair de maatschappelijke ontwikkelingen besproken en steunen verenigingen elkaar in het ontwikkelen van nieuwe projecten. Ook delen zij ideeën die bijdragen aan een verhoogde zichtbaarheid van aquarium- en terrariumverenigingen en de ledenaantallen op peil houden of doen groeien. Voor haar maatschappelijke positionering en de inbreng van kennis en kunde via overlegstructuren, werkt de SATO traditioneel samen met Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit.

In 2020 is een nieuw accent gelegd met het in bredere zin opzoeken van strategische partners. Hiertoe heeft de SATO zelfstandig gereageerd op voorgenomen beleid op nationaal, Europees en internationaal niveau. Omdat het hobbymatig houden van bijzondere dieren, ondanks de verenigingsfocus op natuurbehoud en dierenwelzijn, weinig aandacht krijgt in de politieke kringen wordt in 2021 meer deelgenomen aan de beleidsmatige consultatierondes. De SATO werkt hiermee aan haar strategische positionering, publieke zichtbaarheid en reputatie als serieuze gesprekspartner.

Vergaderingen

De SATO-leden vergaderden in 2020 vijf maal: 14 januari, 10 maart (ALV), 12 mei, 8 september, 10 november. Op de eerste vergadering na, werden alle vergaderingen online gehouden vanwege de Coronabeperkingen. Voor de online vergaderingen is gebruik gemaakt van het webplatform Jitsi, hetgeen een veilig en stabiel platform is gebleken. Hoewel online vergaderen per saldo effectiever is, wordt de gezelligheid van het fysiek vergaderen node gemist.

Interne ontwikkelingen

Van bijna 2.500 houders van vissen, amfibieën en reptielen worden via SATO de belangen nationaal, Europees en internationaal behartigd.

Op 1 januari 2020 waren de volgende verenigingen lid van de SATO:

- Dendrobatidae Nederland (DN, 1.147 leden)
- Europese Slangenvereniging (ESV, 169 leden NL, 65 leden internationaal)
- KilliFish Nederland (KFN, 64 leden)
- Nederlands-Belgische Schildpaddenvereniging (NBSV, 550 leden)
- Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde (Lacerta, 508 leden)
- Poecilia Nederland (Werkgroep Levendbarende Tandkarpers, 70 leden)
- Salamandervereniging (104 leden)

Sedert het aftreden van oud-voorzitter Willem Calten Houwing neemt namens de Salamandervereniging Raymond van der Lans deel aan de vergaderingen van SATO.

Jaarverslag 2020

In 2019 werd bekend dat de Nederlandse Bond Aqua Terra per 1 januari 2021 haar lidmaatschap van SATO zou beëindigen. De NBAT bleek te verdeeld in kleine en middelgrote zelfstandig opererende aquariumverenigingen, wat haar inhoudelijke deelname aan de SATO belemmerde. Hoewel de SATO in 2019 het voornemen benoemde om in 2020 actief individuele aquariumverenigingen te benaderen voor een SATO-lidmaatschap, is dit door diverse omstandigheden niet opgepakt. Voor 2021 vraagt dit opnieuw om aandacht.

Ontwikkelingen bij partnerinstanties

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beloofde in het derde kwartaal van 2020 een juridische houdbare Positieflijst en wetenschappelijke totstandkomingsmethodiek te publiceren. Ondanks publieke toezeggingen is dit niet gebeurd, waardoor dit dossier ook een volgende minister vele zorgen zal leveren.

Wel heeft Bureau Berenschot in juli 2020 de periodieke evaluatie van de Wet Dieren afgerond. Zij interviewde hiervoor meerdere deelnemers, welke duidelijke knelpunten ervaren in deze kaderwet. Zo noemt het evaluatierapport een incompatibiliteit tussen de Positieflijst en het Andibel-Arrest. Ook attenderen meerdere tekstdelen op aangetaste relaties tussen belanghebbenden en overheid. Deze conflictueuze relatie draagt niet bij aan het welzijn van (exotische) gezelschapsdieren, waarmee de Positieflijst nog steeds als ineffectief beleidsinstrument bekend staat.

De SATO ontving helaas geen uitnodiging voor de interviews van Bureau Berenschot. Omdat zij over unieke inzichten beschikt, ziet zij dit als een gemiste kans. Diverse SATO-leden benoemen dit echter als typerend voor de verstandhoudingen in de sector gezelschapsdieren.

Toch maakt het evaluatierapport van Bureau Berenschot duidelijk dat het Platform Verantwoord Huisdierenbezit en enkele partnerorganisaties zijn opgekomen voor onze gedeelde belangen. Onze partners onderschrijven het belang van goed opgestelde houderijrichtlijnen en roepen op tot effectievere vormen van samenwerkingen tussen de betrokken partijen. De SATO rekent in 2021 op de start van een effectieve dialoog met overheid en maatschappij.

Raad voor Dieraangelegenheden (RDA)

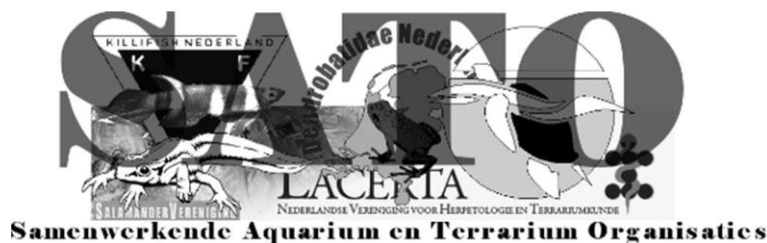
De RDA is een onafhankelijke raad van deskundigen op het gebied van dierenwelzijn, diergezondheid en ethische vraagstukken. Op verzoek en op eigen initiatief adviseert zij de minister van LNV over vraagstukken op het thema dierhouderij. De SATO ziet in de raad een waardevolle maatschappelijke partner en bij passende gelegenheid informeert zij de RDA over interessante projecten.

Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG)

Het LICG fungeert als kennisplatform voor houders van gezelschapsdieren. Zij informeert een brede groep van geïnteresseerden over dierwelzijn-gerelateerde aspecten en biedt een toegankelijke website met kennismodules aan voor professionals in de commerciële branche. De kansen tot formele en informele samenwerking met deze organisatie worden per ontwikkeling bekeken.

Het Platform Verantwoord Huisdierenbezit (PVH)

Het PVH is de belangenbehartiger voor partijen in de sector gezelschapsdieren. Het afgelopen jaar heeft de SATO haar steun aan het PVH voortgezet. De SATO blijft hiermee als expertisegroep aquarium- en terrariumdieren bijdragen aan de instandhouding, ondersteuning en doorontwikkeling van het platform.

Jaarverslag 2020

Universiteit Utrecht

In 2019 schrapte de Universiteit Utrecht het keuzevak Herpetologie omwille van bezuinigingen. Studievereniging Archaeopteryx leerde ons in 2020 dat Herpetologie was teruggekeerd in het curriculum van de UU. De woordvoerder vertelde dat het vak zelfs ongekennde populariteit geniet en binnen 10 minuten het maximum aantal deelnemers bereikte. Dit onderstreept nogmaals dat de SATO een belangrijke rol kan spelen in het universitaire landschap. Haar leden kunnen, net zoals in voorgaande jaren, aanvullende kennismodules en gastcolleges verzorgen in de opleiding van de UU. Het project Verenigingen en Veterinair, met een nadruk op veterinaire zorg voor herpeten, wordt in 2021 dan ook verder uitgewerkt.

Commerciële partijen

Een lid van gifkikervereniging Dendrobatidae Nederland presenteerde de SATO een systeem voor de administratie van gifkikkers. Het FrogLog systeem stelt gebruikers in staat om digitaal aan hun administratieplicht te voldoen en automatisch ingevulde overdrachtsverklaringen te genereren. Op korte termijn breidt FrogLog de administratiemogelijkheden uit naar andere diergroepen op de CITES-lijst, zoals bijvoorbeeld reptielen. Het oogmerk is om hiermee fouten in de overdracht van CITES-soorten tegen te gaan.

Maatschappelijke positionering

Het afgelopen jaar genoten verenigingen minder zichtbaarheid door het uitvallen van publieke activiteiten zoals lezingen en beursdagen. Toch merkten diverse verenigingen een aanzienlijke stijging in hun ledenaantal. Het lijkt erop dat de interesse voor aquarium- en terrariumhouderij is toegenomen nu mensen sterker aan huis zijn gebonden.

De beperkingen door Corona hebben als zodanig een dubbele uitwerking: meer mensen richten zich op het hobbymatig houden van dieren én meer mensen willen goed geïnformeerd aan de dierhouderij beginnen. Hoewel de SATO niet goedkeurt dat dieren worden aangeschaft vanuit verving, is zij wel verheugd dat nieuwe dierhouders zich direct aansloten bij een vereniging. Met een hoger kennisniveau stellen zij immers ook hun collega's in staat tot een goede dierverzorging.

Door een toenemend aantal leden beschikken de verenigingen tegelijk over meer financiële middelen voor natuurconservatie en kunnen zij grotere bijdragen leveren aan wetenschappelijke projecten. Het blijft dus van belang om natuurliefhebbers actief aan te zetten tot lidmaatschap. De websites, evenementen en magazines van de verenigingen vervullen hierbij een spilfunctie.

Op Europees en internationaal niveau boekt de SATO een gematigd succes. In juli nam zij deel aan een consultatieronde op de Unielijst Invasieve Exoten en in november leverde zij input op beleidsstandpunten van het Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Via deelname aan de expertpanels verduidelijkte SATO de noodzaak tot een geregionaliseerde aanpak van invasieve exoten. De bestaande Unielijst, met onderliggende wetgeving en systematiek, laat onvoldoende ruimte voor regionalisering terwijl dit belangrijk is voor een effectief beleid.

Tijdens haar reacties attendeerde de SATO zowel de Europese Commissie als IPBES ook op het onderscheid tussen invasieve exoten en exotische gezelschapsdieren. Zoals bleek tijdens de EU-GreenWeek, zet de polarisatie tussen milieugroeperingen en dierhouders zich onverminderd voort. Door eenzijdige berichtgeving en beeldvorming over exotische gezelschapsdieren worden formele belanghebbenden actief uit de beleidsarena geweerd. Als deze trend zich doorzet dan doet dit afbreuk aan het pan-Europees democratisch ideaal.

Jaarverslag 2020

Het is voor de SATO dus van belang om de groei van een gekleurd narratief te voorkomen en de Europese Commissie te voorzien van voldoende wetenschappelijke inbreng. De overmatige aanwezigheid van vakinhoudelijk onbekwame lobbyisten maakt het voor beleidsmakers momenteel lastig om als onafhankelijk instituut te functioneren. Hiermee blijven verborgen belangen het Europees speelveld domineren en is van een eerlijke wetgeving geen sprake.

Gedurende 2020 onderhield de SATO actief contact met twee Europese organisaties welke zich inzetten voor het dierwelzijn en wetenschappelijk onderbouwde houderijvoorschriften. De European Aquarium and Terrarium Association en de European Pet Organization zullen de SATO mogelijk assisteren bij enkele strategische projecten en een sterkere aanwezigheid in Brussel. De meerwaarde van dit samenwerkingsverband vertaalt zich ook door naar individuele verenigingen, welke via de SATO beschikken krijgen over een groter netwerk van internationale experts.

Vooruitblik 2021

Vorig jaar nam de SATO zich voor om haar operationele accenten te verleggen. Diverse leden zagen waarde in een sterker adviserende functie richting de aangesloten verenigingen. Met name de advisering omtrent ledenwerving zou resulteren in een grotere zichtbaarheid onder de SATO-achterban en in 2020 werd dit idee verder besproken.

Het is niet waarschijnlijk dat een verhoogde zichtbaarheid onder de reeds aangesloten leden voldoende bijdraagt aan de doelstellingen zoals gesteld op de beginpagina van dit jaarverslag. Een gemeenschappelijke belangenbehartiging en bevordering van de gezondheid en het welzijn van koudbloedige en ongewervelde gezelschapsdieren vraagt vooral om een traject van politieke en beleidsmatige vertegenwoordiging, inclusief kennisverspreiding omtrent exotische gezelschapsdieren. In die zin is nadere invulling van het gemeenschappelijk kader uit de Wet Dieren het meest zinvol.

Door vanuit de eigen expertise actief bij te dragen aan de Gidsen Goede Praktijken bereiken individuele verenigingen een positief maatschappelijk effect. De bundeling van best practices levert privématig dierhouders immers een toegankelijke bron van deskundige informatie. Ook sluit deze methode naadloos aan op de kernactiviteiten van zowel het Platform Verantwoord Huisdierbezit als het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren. Daarmee draagt het in brede zin bij aan de verspreiding van kennis over dierwelzijn en is er sprake van een gestapeld effect.

In 2021 onderzoekt de SATO een verdere concretisering van de open normen uit de Wet Dieren middels Gidsen Goede Praktijken. Mogelijk adviseert zij hierbij in samenspraak met maatschappelijke partijen over de uiteindelijke samenstelling en de semi-juridische status van meetbare standaarden, inclusief praktijkvoorschriften voor de handhaver en het normadressaat.

Bovengenoemde ontwikkeling is niet alleen zeer wenselijk omdat het willekeur en gerechtelijke procedures voorkomt, maar ook omdat een groter zelforganiserend vermogen van de sector positieve effecten heeft op de nalevingsbereidheid. Omdat deze participatieve totstandkomingsmethode goed aansluit op de waardegedreven democratie geeft zij gehoor aan de oorspronkelijke intentie van open normen, zoals gesteld in de nota Bruikbare Rechtsorde van toenmalig Minister van Justitie, J. P. H. Donner.

Sander Bauer

Secretaris Samenwerkende Aquarium en Terrarium Organisaties

secretaris@satonederland.nl

maart 2021